

Skrivelse till skolminister Lotta Edholm om vikten av att förskolan omfattas av utredningen En nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet

Den 2 november fattade regeringen beslut om kommittédirektivet för en utredning om nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet (Dir. 2023:153). I direktivet och den påföljande pressträffen framgår att syftet med utredningen är att förbättra likvärdigheten över landet, att motverka de kostnadsdrivande effekter som dagens skolpengssystem har, samt säkerställa att fristående verksamheter inte kompenseras för ett ansvar som endast åligger kommunerna. Bristerna med det nuvarande skolsystemet är betydligt större än vad den här utredningens förslag kommer att hantera. Vi hade helst sett att regeringen omedelbart gått vidare med de utredningsförslag som togs fram under föregående regering, istället för att tillsätta ännu en utredning.

Regeringen har valt att exkludera förskolan från utredningen. Den politiska majoriteten i Stockholms stad vill med den här skrivelsen uppmana regeringen att ompröva det beslutet, och att skyndsamt fatta beslut om ett tilläggsdirektiv för att även förskolan ska omfattas av utredningen.

Skolpengssystemet fungerar på samma sätt för förskola som för övriga skolformer, och många av de problem som skolministern lyft gällande finansieringen av skolan gäller också förskoleverksamheten. Skillnaden mellan den kommun som lägger mest respektive minst resurser per barn och år uppgår för förskolan till 88 000 kr. För grundskolan är den 70 000 kr.

Den kommunala förskolan har, precis som skolan, ett utbudsansvar som de fristående verksamheterna inte har. Kommunerna behöver vid varje given tidpunkt kunna bereda plats på en förskola i närheten av hemmet inom fyra månader från det att vårdnadshavare uttryckt behov av plats och har ett ansvar att hantera den demografiska utvecklingen med fluktuerande barnantal. Det åligger även kommunerna att ha beredskap för att ta emot barn med kort varsel från fristående aktörer som lägger ner sin verksamhet. Vi kommuner har vidare kostnader för att följa den nya lagen om uppsökande verksamhet och reserverad plats för vissa barn som inte är inskrivna i verksamheten från tre års ålder.

Förskolan har en liknande problematik som skolan gällande effekter av en överetablering av förskoleplatser i ett begränsat geografiskt område. I kommittédirektivet beskrivs att de huvudsakliga kostnaderna för skolans verksamhet är fasta, åtminstone i det korta perspektivet. Det gäller även förskolan. Om en ny förskola öppnar trots att närliggande förskolor täcker behovet sprids barnen ut på fler förskolor i området. Det leder till att utbildningskostnaden per barn ökar i de befintliga förskolorna eftersom det inte går att fullt ut anpassa kostnaderna som den lägre intäkten innebär i det korta perspektivet. Det leder i sin tur till att även fristående förskolor behöver kompenseras med samma belopp. Det här är kostnadsdrivande, även vid tillfällen då barnantalet är konstant eller sjunker, och är ett ohållbart system som leder till att skattemedel inte används effektivt, såväl inom skolan som i förskolan.

Med nuvarande system måste kommunerna kompensera de fristående förskolorna med samma genomsnittskostnad som kommunen har för den egna verksamheten. Detta trots att såväl ansvar som ambitioner ser olika ut. Det är inte ovanligt att vinstdrivande fristående förskolor

har höga vinstmarginaler, ibland upp till 30%, samtidigt som andelen förskollärare är avsevärt lägre än kommunernas verksamheter. Vi vet att medarbetare med hög kompetens är avgörande för att bedriva en verksamhet av hög kvalitet, vilket i sin tur lägger en stabil grund inför skolstarten, i synnerhet för barn från socioekonomiskt utsatta förhållanden. En högre andel medarbetare med hög kompetens och större eller bättre utomhusmiljöer innebär i sin tur högre kostnader per barn.

De stora omotiverade skillnaderna i vårt finansieringssystem av skolan som regeringen säger sig vilja komma tillrätta med gäller i allra högsta grad även i förskolan. Även förskolan behöver bli mer jämlik över hela landet och en likvärdig ambitionsnivå för förskolans skolförberedande uppdrag behöver säkras. Därför ser vi det som avgörande att även förskolan inkluderas i utredningen om skolpengsnorm. Landets kommuner skulle inte heller behöva överkompensera fristående verksamheter för kostnader de inte har, eller tvingas till en ohållbar kostnadsutveckling till följd av en överetablering av förskolor.

Det är i förskolan grunden läggs för vidare skolgång, och ju tidigare rätt insatser sätts in, desto mer kompensatoriskt och förebyggande kan utbildningssystemet verka. Förskolan behöver få möjlighet till en rimlig finansiering och ses som det första steget i utbildningskedjan. Att låta det befintliga, ohållbara, systemet fortsätta gälla i förskolan drabbar samhällets möjlighet att jobba med tidiga insatser för att få fler barn att klara skolan och bli en del av samhället.

Vi uppmanar med anledning av ovanstående skolministern och regeringen att korrigera sitt misstag att inte låta utredningen omfatta förskolans verksamhet. Regeringen bör skyndsamt besluta om ett tilläggsdirektiv om att förskolans finansiering också ska omfattas av utredningen.

Alexandra Mattsson (V)

Förskole-, barn- och fritidsborgarråd

Stockholms stad